

SPIS TREŚCI

Marek S. Szczepański

Rozdział 1

Informacje wstępne o programie badawczym zamawianym PBZ-006-10: system oświaty jako czynnik modernizacji województwa katowickiego	9
1.1. Uczyć się bez granic, zwłaszcza w województwie katowickim i śląskim.....	11
1.2. Funkcjonalny alfabetyzm, czyli sprawcza rola kapitału edukacyjnego.....	12
1.3. Szkoła i restrukturyzacja, czyli o pokusach nowoczesności.....	14
1.4. Po pierwsze, znać stan posiadania.....	15
1.5. Po wtóre, Europa, Europa.....	16
1.6. Po trzecie, mariaż restrukturyzacji i edukacji.....	17
1.7. Po czwarte, propozycje zastosowań praktycznych.....	18

Rozdział 2

Regionalny system oświaty: stan i perspektywy	21
--	----

Franciszek Byczek, Dariusz Rott

2.1. Systematyka problemów administracji oświatowej województwa katowickiego 1990-1997.....	23
--	----

Franciszek Byczek, Dariusz Rott

2.2. Stan, struktura i formy kształcenia w województwie katowickim: dynamika zmian.....	25
2.2.1. Wychowanie przedszkolne	25
2.2.2. Kształcenie na poziomie szkoły podstawowej.....	25
2.2.3. Kształcenie w szkołach ponadpodstawowych.....	26
2.2.4. Kształcenie specjalne.....	27
2.2.5. Kształcenie dorosłych.....	28

Dariusz Rott

2.3. Szkoły niepubliczne: tendencje zmian.....	29
--	----

Dariusz Rott

2.4. Obieg informacji w systemie oświatowym: tendencje zmian.....	32
---	----

Zbigniew Zagala

2.5. „Dobre szkoły” w województwie śląskim – cechy instytucjonalne, organizacyjne, kadrowe i programowo-metodyczne. Możliwości i sposoby upowszechniania wzorów.....	35
--	----

Zbigniew Zagala

2.6. Innowacje instytucjonalne: Wyspy, Parlament Dzieci i Młodzieży, Ośrodki Edukacji Ekologicznej, współpraca zagraniczna.....	39
2.6.1. Wyspy.....	39
2.6.2. Parlament Dzieci i Młodzieży	40
2.6.3. Ośrodki Edukacji Ekologicznej.....	40
2.6.4. Współpraca zagraniczna.....	41

Robert Geisler

2.7. Instytucje opieki nad dziećmi i młodzieżą w województwie katowickim.....	43
2.7.1. Wstęp.....	43

2.7.2. Instytucje społeczne odpowiedzialnością na problemy społeczne.....	44
2.7.3. Państwowe Domy Dziecka.....	45
2.7.4. Pogotowia Opiekuńcze.....	46
2.7.5. Rodziny zastępcze.....	46
2.7.6. Schroniska dla Nieletnich i Zakłady Poprawcze.....	47
2.7.7. Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze.....	48
2.7.8. Kuratorzy sądowi i Kuratorskie Ośrodki Pracy z Młodzieżą.....	48
2.7.9. Policyjne Izby Dziecka.....	48
2.7.10. Pomoc społeczna i organizacje pozarządowe a instytucje opieki nad dziećmi i młodzieżą.....	49
2.7.11. Świetlice środowiskowe i ogniska wychowawcze.....	50
2.7.12. Funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi i młodzieżą – wyniki badań ankietowych.....	50
2.7.13. Wnioski.....	51
Agata Woźniak-Krakowian	
2.8. Uczniowie szkół województwa katowickiego w latach 1990-1997. Dynamika aspiracji i oczekiwań oświatowych.....	53
2.8.1. Wieloznaczność pojęcia aspiracji.....	53
2.8.2. Problematyka i metodologia własnych badań.....	55
2.8.3. Aspiracje edukacyjne i zawodowe w opinii młodzieży województwa katowickiego.....	56
2.8.4. Próba rekapitulacji.....	62
Bohdan Doboszyński	
2.9. Kwalifikacje nauczycieli: tendencje zmian.....	66
2.9.1. Zmiany stanu zatrudnienia i struktury wykształcenia nauczycieli w latach 1980-1996.....	67
2.9.2. Struktura kwalifikacji nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących oraz stopień ich wykorzystania.....	70
2.9.3. Przewidywane zmiany w zatrudnieniu nauczycieli oraz w zapotrzebowaniu na nowych nauczycieli.....	72
2.9.4. Wpływ zmian demograficznych na zakres i strukturę zadań dydaktyczno-wychowawczych oświaty.....	73
2.9.5. Zapotrzebowanie na nowych nauczycieli w latach 1996-2010.....	75
2.9.6. Wnioski.....	77
Dorota Ekiert-Grabowska	
2.10. Dyrektor szkoły w procesie przemian.....	79
2.10.1. Ogólnospołeczny aspekt przemian społeczno-politycznych – konsekwencje dla oświaty.....	79
2.10.2. Kadra kierownicza w województwie katowickim.....	81
2.10.3. Kadra kierownicza w szkołach i placówkach oświatowych.....	82
2.10.4. Wnioski.....	84
2.10.5. Rekomendacje.....	87
Katarzyna Nowak, Władysława Sobuła, Konrad Tausz	
2.11. Analiza relacji pomiędzy rynkiem pracy a rynkiem niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego; dynamika i tendencje zmian.....	89
2.11.1. Problem i sposoby jego analizy.....	89

2.11.2. Niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego – struktura organizacyjna i kierunki działalności.....	91
2.11.3. Efektywność działania niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego – relacje z rynkiem pracy	94
Franciszek Kłosowski, Jerzy Runge	
2.12. Przestrzenna dostępność szkół w województwie katowickim.....	97
2.12.1. Charakterystyka demograficzna regionu	98
2.12.2. Baza oświatowa województwa.....	99
2.12.3. Dostępność przestrzenna placówek oświatowych.....	100
2.12.4. Identyfikacja centrów edukacyjnych	103
2.12.5. Zakończenie.....	107
Adrian Cybula, Robert Geisler	
2.13. Społeczna dostępność szkół w województwie katowickim.....	109
2.13.1. Wstęp.....	109
2.13.2. Bariery awansu oświatowego w roku 1993.....	109
2.13.3. Uwarunkowania indywidualnych decyzji edukacyjnych.....	111
2.13.4. Zmiany społeczne a bariery awansu oświatowego.....	112
2.13.5. Podsumowanie	116
Mariusz Bistula, Marek Wachowski	
2.14. Analiza kosztów inwestycyjnych	119
2.14.1. Wprowadzenie	119
2.14.2. Analiza nakładów inwestycyjnych w szkołach ponadpodstawowych w województwie katowickim	120
2.14.3. Finansowanie prac remontowych w szkołach ponadpodstawowych w latach 1993-1996.....	126
2.14.4. Wnioski.....	132
Rozdział 3	
Uwarunkowania zmian w regionalnym systemie oświaty	135
Krystyna Nowakowska, Mirosław Wywiół	
3.1. Struktura kształcenia zawodowego (w tym dorosłych) i możliwości jej przekształcenia w aspekcie strategii rozwojowej województwa.....	137
3.1.1. Założenia metodologiczne.....	137
3.1.2. Ocena struktury kształcenia zawodowego w województwie katowickim na tle wskaźników krajowych i potrzeb rynku pracy.....	138
3.1.3. Kierunki zmian w strukturze kształcenia zawodowego w aspekcie strategii rozwojowej województwa katowickiego	141
3.1.4. Możliwości przekształcenia szkolnictwa zawodowego.....	143
3.1.5. Ustalenia końcowe.....	146
Andrzej Czerkawski, Dariusz Dziuba, Adam Roter	
3.2. Zasady edukacji integracyjnej obejmującej dzieci i młodzież niepełnosprawną w województwie katowickim	147
3.2.1. Proponowane zasady edukacji integracyjnej w województwie katowickim	150

Andrzej Czerkawski, Dariusz Dziuba, Adam Roter

3.3. Zasady tworzenia i funkcjonowania lokalnych (gminnych) systemów opieki nad dziećmi i młodzieżą.....	157
3.3.1. Lokalny system a scentralizowane sprawowanie opieki nad dziećmi i młodzieżą.....	157
3.3.2. Tendencje państw Unii Europejskiej w zakresie opieki nad dzieckiem.....	159
3.3.3. Zasady tworzenia i funkcjonowania gminnych systemów opieki nad dziećmi i młodzieżą.....	161

Franciszek Kłosowski, Jerzy Runge

3.4. Prognoza przemian demograficzno-społecznych w regionie.....	168
3.4.1. Prognoza zmian zaludnienia.....	168
3.4.2. Prognoza zmian struktury społeczno-zawodowej.....	173
3.4.3. Zakończenie.....	176

Andrzej Czerkawski, Dariusz Dziuba, Adam Roter

3.5. Analiza uwarunkowań umożliwiających przystosowanie edukacji w województwie katowickim do systemu obowiązującego w państwach Unii Europejskiej.....	178
3.5.1. Standardy Unii Europejskiej w zakresie kształcenia ponadpodstawowego, ustawicznego, specjalnego i opieki nad dziećmi i młodzieżą.....	178
3.5.2. Propozycje reform oświatowych w Polsce a system edukacyjny na Górnym Śląsku.....	182
3.5.3. Współpraca województwa katowickiego z państwami Unii Europejskiej.....	187
3.5.4. Wdrażanie zmian oświatowych w województwie katowickim w kontekście priorytetów europejskich.....	190

Piotr Koćwin, Konrad Tausz

3.6. Analiza prognostyczna procesów restrukturyzacji gospodarki oraz zmian strukturalnych w regionie i jego otoczeniu.....	194
3.6.1. Wprowadzenie.....	194
3.6.2. Charakterystyka systemu programowania restrukturyzacji gospodarki województwa katowickiego.....	195
3.6.3. Zarys strategii rozwoju (restrukturyzacji) gospodarki województwa katowickiego.....	199
3.6.4. Uwagi końcowe.....	204

Katarzyna Nowak, Krystyna Nowakowska, Władysława Sobuła

3.7. Kształtowanie się rynku pracy w województwie katowickim.....	205
3.7.1. Zagadnienia teoretyczne i metodologiczne.....	205
3.7.2. Ludność województwa katowickiego i sytuacja na regionalnym rynku pracy w latach 1990-1997. Dynamika i kierunki zmian.....	208
3.7.3. Prognoza liczby ludności i podaży zasobów pracy w województwie katowickim, 1997-2010.....	213

Katarzyna Nowak, Krystyna Nowakowska, Władysława Sobuła

3.8. Dostosowanie systemu oświaty do regionalnego rynku pracy.....	219
3.8.1. Wprowadzenie.....	219

3.8.2. Strategia zintegrowanego rozwoju województwa katowickiego jako główna przesłanka korekty systemu oświaty.....	220
3.8.3. Rozwój województwa katowickiego a projektowane zmiany w systemie edukacji.....	221
3.8.4. Kierunki zmian na lokalnych rynkach pracy województwa katowickiego.....	222
3.8.5. Kierunki zmian na lokalnych rynkach pracy	223
3.8.6. Diagnoza wybranych elementów stanu oświaty w województwie katowickim	226
3.8.7. Możliwości dostosowania systemu edukacji do potrzeb lokalnych rynków pracy.....	231
Katarzyna Nowak	
3.9. Opracowanie edukacyjnego programu przygotowawczego dla osób zmuszonych do zmiany pracy	234
3.9.1. Wprowadzenie	234
3.9.2. Skala problemów związanych z potrzebą przełamywania oporu wobec zmian na przykładzie społeczno-zawodowego środowiska górników.....	235
3.9.3. Program edukacyjny dla osób stojących przed problemem konieczności zmiany pracy.....	240
Joanna Martyka	
3.10. Predyspozycje i preferencje zawodowe aktualnie bądź potencjalnie bezrobotnych. Mapa potrzeb edukacyjnych	244
3.10.1. Wprowadzenie	244
3.10.2. Założenia metodologiczne.....	244
3.10.3. Wyniki badań.....	245
3.10.4. Wielkość potrzeb edukacyjnych wynikających z planów i preferencji osób aktualnie i potencjalnie bezrobotnych.....	248
3.10.5. Plany, preferencje i możliwości rekwalifikacji potencjalnie bezrobotnych pracowników górnictwa i hutnictwa	251
Mariusz Bistula, Marek Wachowski	
3.11. Analiza kosztów inwestycyjnych rozbudowy i modernizacji bazy oświatowej, skorelowanych z potrzebami restrukturyzacji społeczno-gospodarczej województwa.....	255
3.11.1. Wprowadzenie	255
3.11.2. Potrzeby inwestycyjne i remontowe w szkołach ponadpodstawowych byłego województwa katowickiego.....	257
3.11.3. Analiza wyników badań ankietowych.....	257
3.11.4. Potrzeby inwestycyjne	262
3.11.5. Potrzeby remontowe	264
3.11.6. Wnioski.....	266
Lidia Zacharko	
3.12. Analiza i propozycje zmian uregulowań prawnych dla funkcjonowania systemu oświaty w województwie śląskim.....	267
3.12.1. Zagadnienia wprowadzające.....	267
3.12.2. Propozycje zmian uregulowań prawnych w systemie oświaty (wnioski de lege ferenda).....	268